

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

DESPRÉS D'UNA ACLAMADA BIOGRAFIA DE CLARICE LISPECTOR, EL NORD-AMERICÀ BENJAMIN MOSER (HOUSTON, 1976) S'HA PROPOSAT UN REpte ENCARA MÉS GRAN, ABORDAR LA FIGURA DE L'ASSAGISTA SUSAN SONTAG

Susan Sontag, una autoritat camaleònica i fràgil

DAVID VIDAL
CASTELL

A Manhattan no passava res que no tingués la seva aprovació, però pocs intuïen, rere la màscara intimidatòria, la fragilitat que amagava. No és fàcil fer-se una idea, des de la Catalunya d'avui, de la centralitat imponent de Susan Sontag en la vida artística, política i social dels darrers 50 anys als EUA, de com encarnava el prestigi cultural de Nova York. De fet, quan el 1983 Woody Allen va descobrir un home camaleó i en va fer un divertit *mockumentary*, *Zelig*, va intuir que necessitava el prestigi de Sontag, juntament amb el de Saul Bellow i Bruno Bettelheim, perquè funcionessin les primeres escenes del *fake*. I allí els veiem, xerrant a càmera, Sontag des de Venècia, pocs dies abans que l'escollissin presidenta del PEN americà, mentint sobre les fabuloses aventures d'un home camaleó.

Podem dir que Benjamin Moser ens proposa, a la seva monumental biografia sobre la pensadora –premi Pulitzer de biografia 2020–, una visió similar per a *Sontag*: de Nova York a Tucson, de Califòrnia a Europa, en la seva atafegada peripècia es va sentir sempre atrapada en una existència equivocada, amb el tòpic recurrent de la mentida –una opció menys cruel que la veritat, deia– i l'obsessió per la dissociació entre cos i ment que la va dur a ser molt crítica amb Freud i a viure de forma conflictiva la seva sexualitat. Aquests tòpics de la contradicció i l'ambigüitat del personatge, el de la presència de múltiples Susan o el de les màscares socials, són de fet recurrències en tot el llibre, com ho són del gènere de la biografia des de Plutarc o Heròdot fins a James Boswell o Zweig.

I precisament això és el que és el treball de Moser, una biografia clàssica, de caràcter acadèmic, tant en el fons com en la forma, que no és pas novel·lada: en les més de set-centes pàgines, exhaustives fins al deliri, es reconstrueixen passatges emblemàtics, es busquen detalls al·legòrics, es descriuen escenes que caracteritzen la sofisticada complexitat del personatge, com la visita que va fer a Thomas Mann amb quinze anys, però sobretot s'escorcolla documentalment cada viarany de la vida de Sontag, amb tots els seus personatges secundaris.

Viure per a la posteritat

Per executar aquest pla calia tenir a disposició el material que la família de Sontag va posar a les mans de Moser: no només correspondència i fotografies, sinó tots els seus diaris personals des que, als onze anys, va

SONTAG
BENJAMIN MOSER
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ RITA DA
COSTA
832 PÀG./24,90 €

saber que la vida li deparava un gran destí i va decidir que volia “viure per a la posteritat [...] ser una dona popular”. Polèmiques amb familiars i amb la seva parella, Annie Leibovitz, al marge, el resultat final ofereix una perspectiva completa del personatge, en absolut ensucrada, que no defuig les foscores de Susan Sontag però que la presenta com una figura sense parangó en el pensament i en la literatura del segle XX.

Si bé el llibre es llegeix amb interès perquè encavalca l'erudició sobre Sontag amb l'exploració d'esdeveniments històrics i corrents culturals en què va participar, és cert que a vegades embafa per la insistència en els leitmotifs ja apuntats, com el de la divisió entre ment i cos o el del desig de ser una altra. També es molest, i sorprenent, que en les cites textuales indirectes es caigui sovint en el conflicte de persona gramatical. Un exemple: “*Su hija Judith escribió que «me repugnaban sus anécdotas»*”.

A vegades pedant, a vegades sensual, concloem que Sontag vivia la sensació enquistada de ser una intrusa, però que els que la van conèixer no percebien aquesta fragilitat. “Ens avantatjava en tots els sentits”, diuen. A la Universitat de Chicago es vestia com una estrella de Hollywood però parlava com un filòsof de l'Escola de Frankfurt; a Oxford, creuava el pati del *college* amb un estrèpit de botes vaqueres. Criticada per col·locar l'intel·lecte per damunt del físic i l'emocional, a *Sobre el estilo* va deixar escrit, en canvi, que “el món és, en definitiva, un fenomen estètic”. En aquesta contradicció sofisticada viu la Sontag de Moser, una obra definitiva sobre el personatge. ♦♦

SUSAN SONTAG VIVIA AMB LA SENSACIÓ DE SER UNA INTRUSA, PERÒ ELS QUE LA VAN CONÈIXER NO PERCEBIEN AQUESTA FRAGILITAT

GETTY